

HØRING – forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag viser til brev fra Kunnskapsdepartementet 12.10.07.

Fylkesmannen har følgende kommentarer til lovforslagene:

Ad rett til videregående opplæring for voksne født etter 01.01.78.

Dagens regel om at bare voksne født før 1978 har rett til videregående opplæring oppheves. Det innføres en aldersgrense på 25 år.

Selv om både ungdom og mange voksne nå har rett til videregående opplæring, står likevel en del personer uten slik rett, bl.a. innvandrere som har kommet til Norge. Det kan også være personer som ikke har hatt motivasjon til å fullføre det videregående løpet, eller som av andre grunner har falt fra underveis.

Disse personene får nå en ny rett fra og med det år de fyller 25 år.

Forslaget innebærer at gjeldende 1978-regel oppheves. Det innføres i stedet en aldersgrense for voksnes rett til videregående opplæring på 25 år. Retten til videregående opplæring vil dermed utvides. De som ikke benytter seg av sin ungdomsrett-enten fordi de ikke er motivert for videregående opplæring direkte etter grunnskolen, eller av ulike grunner slutter underveis-får ny rett til videregående opplæring som voksne fra og med det året de fyller 25 år.

Fylkesmannen slutter seg til lovforslaget.

Ad lovbestemmelser om tilpasset opplæring og spesialundervisning

Tilpasset opplæring:

Prinsippet om tilpasset opplæring er inntatt i formålsbestemmelsen til opplæringsloven, i § 1-2 femte ledd. Forslag til ny formålsparagraf er ute til høring, og her er prinsippet ikke omtalt. Utvalget mener at regelen må inntas et annet sted i loven. Det foreslås her at lovens kapittel 5 om spesialundervisning blir gjort om til et kapittel som både omfatter ordinær tilpasset opplæring og spesialundervisning. Forslaget innebærer ikke noen realitetsendring for prinsippet om tilpasset opplæring.

Spesialundervisning er en spesiell form for tilpasset opplæring, og Fylkesmannen finner det naturlig at prinsippet om tilpasset opplæring inntas i samme kapittel som spesialundervisning.

Forslaget støttes.

Spesialundervisning:

Det foreslås en endring i opplæringsloven § 5-3, slik at det i visse tilfeller kan gis spesialundervisning etter enkeltvedtak uten at det foreligger en sakkyndig vurdering. Hovedhensikten med forslaget er å gi PP-tjenesten økte muligheter for å drive med systemrettet arbeid opp mot skolene. God kvalitet på den ordinære opplæringen, vil redusere behovet for spesialpedagogiske tiltak.

Dagens absolutte krav til sakkyndig vurdering i tilknytning til vedtak om spesialundervisning oppheves, og erstattes i stedet med krav om sakkyndig vurdering når det er nødvendig for sakens opplysning. Det skal likevel innhentes sakkyndig vurdering dersom eleven og eller foreldre/foresatte ber om det.

Forslaget medfører tilsvarende endring i privatskoleloven.

Fylkesmannen er i prinsippet enig i lovforslaget. Vi mener likevel at det på nåværende tidspunkt ikke er tilrådelig å endre gjeldende rett. Vi begrunner dette ut fra fire forhold:

1. Hovedbegrunnelsen for forslaget er at PPT skal få større muligheter til å arbeide med systemrettet arbeid. Dersom loven her blir smidigere utformet, vil ressurser hos PP-tjenesten kunne bli frigjort. Disse ressursene vil i stedet kunne brukes på systemrettet arbeid i skolen. Fylkesmannen vil peke på at PPT i økende grad benytter seg av muligheten for å skrive sakkyndige vurderinger som gjelder for flere år (- typisk tre år). Dette vil hovedsakelig gjelde elevsaker, der det forventes at noenlunde samme tiltak må gjøres av skolen over tid. PPT kan oftere gjøre bruk av denne muligheten og dermed frigjøre tid til systemrettet arbeid.
2. I økt grad delegerer kommunene myndigheten til å fatte enkeltvedtak om spesialundervisning til rektorene. Spesielt i større kommuner med mange skoler, er det vår oppfatning at sakkyndige vurderinger vil medføre en større grad av sikkerhet for at det blir foretatt en forsvarlig og likeverdig saksbehandling. Elevenes og foreldrenes rettssikkerhet blir etter vår mening bedre ivaretatt.
3. Fylkesmannen viser til prinsippet i forvaltningsloven § 17 om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak fattes. Kravene til sakkyndig vurdering i § 5-3 annet ledd, sikrer at vedtaksmyndigheten får et mer fullstendig og oversiktlig bilde av elevens opplæringsbehov. Vedtaksmyndigheten vil derfor ha et bedre utgangspunkt til å vurdere hvilke tiltak eleven trenger for å få en likeverdig opplæring, ut fra elevens behov og forutsetninger.
4. Vi vil peke på det særskilte begrunnelseskravet som er nedfelt i § 5-3 siste ledd. Kravet er en rettssikkerhetsgaranti, og denne garantien vil svekkes der det ikke foreligger en sakkyndig vurdering.

Ad Særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever i videregående opplæring

Elever med annet morsmål enn norsk og samisk i grunnskolen, har etter opplæringsloven og privatskoleloven rett til særskilt opplæring i norsk til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen. Om nødvendig har disse elevene rett til morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring skal være sekundære hjelpemidler i norskopplæringen.

I videregående opplæring har minoritetsspråklige elever ikke en lovfestet rett til særskilt språkopplæring. Særskilt språkopplæring for disse elevene er ikke rettighetsfestet i en egen bestemmelse slik som for elever i grunnskolen. Elevene kan få en slik rett gjennom reglene om spesialundervisning. For å tydeliggjøre rettigheten for elevene i videregående opplæring, foreslås det at det innføres en tilsvarende bestemmelse om særskilt språkopplæring for elever i videregående opplæring som for elever i grunnskolen. Vil også gjelde for elever i private videregående skoler.

Fylkesmannen slutter seg til lovforslaget.

Ad mandatet til Foreldreutvalget (FUG) i grunnskolen

Mandatet til FUG- som et rådgivende organ for departementet i saker om samarbeid mellom hjem og skole, utvides til også å gjelde for første året i videregående skole.

Departementet ser samarbeidet mellom skole og hjem som svært viktig. Overgangen til videregående opplæring kan oppleves som dramatisk for mange elever, og mange valg skal tas. Dette stiller store krav til eleven selv. Forskning viser at foreldrenes involvering i egne barns skolegang har betydning for elevenes utvikling, både sosialt og faglig.

Fylkesmannen støtter lovforslaget

Ad tegnspråkopplæring i grunnskolen

Elever med rettigheter til tegnspråk, og som velger å benytte seg av denne rettigheten (oppl.oven § 2-6), har krav på å få hele grunnopplæringen i og på tegnspråk. Rettigheten etter § 2-6 omfatter grunnskoleopplæring i og på tegnspråk. Det er kun elever som har tegnspråk som førstespråk som omfattes av den lovfestede rettigheten.

Forslaget medfører at § 2-6 endres, slik at elever som etter en sakkyndig vurdering har behov det, gis rett grunnskoleopplæring i og på tegnspråk.

Denne økte fleksibiliteten finnes i videregående opplæring. Her har også elever som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring, rett til videregående opplæring i og på tegnspråk.

Fylkesmannen støtter lovforslaget.

Ad skoleeiers plikt til å ha frukt- og grønnsaksordning

Forslaget innebærer en plikt til å innføre en ordning med gratis frukt og grønnsaker i ungdomsskolen og i kombinerte skoler. Forslaget vil bli nærmere regulert i egen forskrift.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag foreslår at ordningen med gratis frukt og grønt utvides til å gjelde alle grunnskoleelever, inkludert barneskoler. Vi viser til

evalueringssrapport "Fysisk aktivitet og måltider" hvor 70 % av barneskolene mener at elevene i svært høy eller høy grad er blitt mer konsentrerte etter at de har innført skolemåltider og frukt og grønt. I samme rapporten nevnes også at 80 % av barneskolene har ikke kantinetilbud, slik at elevene eventuelt kan kjøpe seg frukt og grønt.

Fylkesmannen mener at det fremstår som ulogisk at det er kommunens organisering av skolestrukturen som er avgjørende for hvilke elever som får nytte godt av ordningen. Elevene bør behandles likt, uavhengig av kommunal organisering.